

Pytania na spotkanie z Ministrem Edukacji Narodowej

w dniu 30 sierpnia 2016r

Przedstawiciele samorządu Terytorialnego w Zespole Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zwracają uwagę na fakt, że prezentacja Ministerstwa Edukacji Narodowej dotycząca strategicznych zmian w systemie oświaty zawiera dużo ogólnie sformułowanych propozycji, bez wskazania konkretnych rozwiązań w postaci unormowań prawnych, co utrudnia możliwość precyzyjnego, merytorycznego odniesienia się do proponowanych zmian w systemie oświaty.

Mimo zbliżającego się roku szkolnego 2016/17 nadal nie ma konkretnych propozycji rozwiązań, co uniemożliwia jednostkom samorządu terytorialnego podjęcie przygotowań do wprowadzenia zapowiadanych zmian.

Wobec narastającego niepokoju uprzejmie prosimy Panią Minister o ustosunkowanie się do następujących kwestii:

1. Postulujemy wykonanie dla projektowanego ustroju szkolnego studium przypadku dla poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego:
 - a) gmin wiejskich,
 - b) gmin miejsko-wiejskich,
 - c) miast do 100 tys. mieszkańców,
 - d) miast metropolitalnych

w zakresie ustalenia sieci szkół uwzględniającej wygaszanie gimnazjów i tworzenie 8-letniej szkoły powszechnej funkcjonowania tych szkół (m.in. wskazanie siedziby, czas pracy szkoły, warunki do realizacji zadań statutowych), zmian kadrowych i skutków finansowych.

2. Zmiana sieci szkolnej spowoduje konieczność adaptacji , przebudowy wielu budynków szkolnych funkcjonowania pracowni do realizacji podstawy programowej. Czy oszacowano i przewidziano stosowną korektę w dochodach samorządowych? Dotyczy to także niesubwencjonalnych, lecz ponoszonych przez samorzady wydatków na dowóz dzieci.
3. Kiedy przedstawiony zostanie harmonogram działań dla samorządu, uwzględniający konieczność przeprowadzenia konsultacji społecznych w zakresie proponowanych przekształceń szkół, zmian obwodów, rekrutacji itp. z uwagi na przepisy prawa oświatowego, obligującego samorzady do dokonania tych czynności w określonym terminie ?
4. Czy prawdą jest, że koszty objęcia wychowaniem przedszkolnym 6-latków oraz wszystkie koszty związane ze zmianami ustroju szkolnego mają się zamknąć w łącznej kwocie części oświatowej subwencji ogólnej , takiej samej jak na rok 2016 ?

5. Do którego poziomu klas szkoła powszechna będzie miała obowiązek zapewnienia opieki świetlicowej ?
6. Czy nie nastąpi pogorszenie warunków kształcenia, a w ślad za tym jego efektów w szkołach, które już obecnie są „przeładowane” liczebnie i niekiedy są jedynymi w nowych, rozwijających się dzielnicach miast?
7. Jakie jest uzasadnienie rozpoczęcia zmiany programowej w środku etapu gimnazjalnego szkoły powszechnej (7-klasa), a nie 5 klasy etapu gimnazjalnego?
8. Po zmianie szkoły podstawowej z 6 klasowej na 8 klasową w niektórych szkołach zabraknie miejsca dla uczniów klas 7 i 8, gdyż w ciągu ostatnich 16 lat budynki szkół zostały dostosowane do nowych potrzeb – w ostatnich latach więcej miejsca przeznaczono dla edukacji przedszkolnej, bo od 2016 roku miały powstać zespoły szkolno-przedszkolne i część gmin przystosowała już infrastrukturę do nowych zadań. Proponowana zmiana oznacza konieczność nowych inwestycji w celu zwiększenia liczby miejsc dla uczniów, a czasu na przystosowanie budynków do zmian jest bardzo mało. Jeżeli maja być tak duże zmiany systemowe, powinny być okres przejściowy.
9. Wiele wątpliwości budzi fakt, że wychowawcą klasy IV ma być ten sam nauczyciel, który pełnił obowiązki wychowawcy w klasie I-III. Jeżeli nie ma uczyć w klasie IV, to musi być dla niego przydział godzin. Po oddaniu klasy III nauczyciel dostawał wychowawstwo w klasie I, które wiązało się ze sporą ilością obowiązków, gdyż w klasie pierwszej trzeba dzieciom poświęcić wiele czasu. Jeżeli nauczyciel ma mieć 2 wychowawstwa, klasy I oraz IV, spowoduje to kumulację obowiązków. Ponadto w obecnym systemie nie płaci się dwóch dodatków za tę sama funkcje.
10. Jakie kwalifikacje będą potrzebne do propedeutyki przedmiotów w klasie IV? Czy nauczyciele zdążą zdobyć nowe kwalifikacje?
11. Jeżeli zostaną ponownie wprowadzone przedmioty fizyka, chemia, geografia i biologia, to spowoduje konieczność zwolnienia nauczycieli przyrody lub ograniczenia im etatu. Czy zostanie określone, czego będzie mógł nauczać nauczyciel przyrody?
12. Kumulacja dwóch roczników w szkole ponadgimnazjalnej w roku 2019, po gimnazjum i po szkole podstawowej, spowoduje ograniczenie możliwości uczniów, którzy będą chcieli podjąć naukę w renomowanych liceach, bo zabraknie dla nich miejsc.

13. Zmiany spowodują konieczność zwolnień nauczycieli. Gminy wiejskie zasadniczo nie prowadzą szkół ponadgimnazjalnych. Bardzo wątpliwe jest, aby inny organ prowadzący zatrudnił nauczycieli gimnazjów z innej gminy w liceach lub technikach.
14. Niezrozumiała jest propozycja uwzględniania w ocenie pracy szkoły współpracy z organizacjami adresowanymi do dzieci i młodzieży o charakterze formacyjnym (m.in. harcerskimi). W ocenie pracy szkoły uwzględniana powinna być raczej współpraca **w ogóle** ze środowiskiem zewnętrznym (dlaczego organizacje formacyjne mają mieć szczególną rolę?).
15. Nie wskazano uzasadnienia dla propozycji zwiększenia liczby rodziców w komisji konkursowej na dyrektora szkoły.
16. W odniesieniu do propozycji uwzględnienia udziału doradcy metodycznego w procedurach awansu zawodowego należy zauważyć, że doradca powinien towarzyszyć wspieraniu nauczyciela w trakcie odbywanego przez niego stażu, a nie powinien brać udziału w procedurach oceniających nauczyciela.
17. Istotną kwestią jest istnienie sieci dobrych doradców metodycznych. Nie wskazano jednak, w jaki sposób ma być zorganizowane doradztwo metodyczne. Zasadnym byłoby zorganizowanie doradztwa metodycznego tam, gdzie jest ono potrzebne, nie zaś jako obowiązek (np. warto przy powoływaniu doradców odnosić się do analizy wyników EWD itp.).
18. Nie jest absolutnie jasne, co kryje się pod hasłem „Krajowy plan doskonalenia zawodowego nauczycieli”? Jak w tym obszarze należy rozumieć wzmocnienie nadzoru kuratora nad szkołami i placówkami? Warto pamiętać, że wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli stanowią jedno z niewielu narzędzi realizacji regionalnej polityki edukacyjnej.
19. Wątpliwości budzą:
 - wprowadzenie tutaj ringu jako docelowej metody pracy z uczniami – po co wprowadza się nowe pojęcie? Czy nauczyciel nie powinien być po prostu kompetentny i stosować różne metody i techniki pracy dostosowane do indywidualnych potrzeb uczniów?
 - zwiększenie dodatku dla wychowawców klas – każdy samorząd jest przekonany o ważnej pracy wychowawcy, kto jednak zagwarantuje środki finansowe na ten cel?
 - „uzależnienie subwencji oświatowej szkolnictwa branżowego od zapotrzebowania rynku pracy” – kto będzie ustalał, jaka branża jest priorytetowa lokalnie/regionalnie w danym roku szkolnym? Na podstawie jakich danych?
20. Jak będzie wyglądać tryb finansowania CKP i pracodawców na wyposażenie i działalność bieżącą?
21. Proszę o doprecyzowanie roli szkół policealnych w proponowanej strukturze szkolnictwa tj. jakie są plany wobec tych szkół? (Jeśli będzie stopniowe wygaszanie to pociągnie to za sobą

zwolnienia nauczycieli i pracowników niepedagogicznych oraz problemy zagospodarowania majątku – wyposażenie specjalistycznych pracowni, budynki szkolne).

22. Kto będzie docelowym dysponentem pieniędzy z puli środków wyodrębnionych na doradztwo metodyczne?
23. W związku z brakiem informacji o szkołach specjalnych przy podmiotach leczniczych, czy Ministerstwo planuje pozostawienie tego typu szkół i doprecyzowanie prawa oświatowego do ich specyfiki?
24. Jakie wskaźniki będą decydowały o naliczeniu wysokości subwencji oświatowej dla szkół o zasięgu regionalnym, kształcących w zawodach deficytowych i nadpodażowych?
25. W odniesieniu do nowej struktury szkolnictwa zawodowego wątpliwości budzą następujące kwestie:
 - czy rzeczywiście wprowadzenie dwustopniowej szkoły branżowej zwiększy elastyczność młodego człowieka na rynku pracy (3+2) – obecnie jest 3+ możliwość nabywania nowych kwalifikacji w szybkiej ścieżce kursów kwalifikacyjnych, co daje większą elastyczność (dopiero niedawno pierwsi uczniowie opuścili 3-letnią zasadniczą szkołę zawodową i mogą nabywać nowe kwalifikacje w ramach tej szybkiej ścieżki kursowej, zatem nie mamy wiedzy na temat efektów zmian w szkolnictwie zawodowym wprowadzonych w 2012 roku)?
 - **nie widać w strukturze szkolnictwa zawodowego szkół policealnych** – niektóre zawody można uruchamiać wyłącznie po zakończeniu edukacji (zawody medyczne i społeczne prowadzone przez samorządy województw); należy wyraźnie podkreślić, że problemem nie są szkoły policealne prowadzone przez samorządy województw, które osiągają bardzo wysokie wyniki egzaminacyjne (w szkołach policealnych prowadzonych przez SWP przystępuje do egzaminu zewnętrznego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe od 94% do 100% uczniów, zdawalność wynosi od około 95% do 100 %,
 - można odnieść wrażenie, że większy nacisk kładzie się nie na głównych problemach szkolnictwa zawodowego (tj. kwestii współpracy z pracodawcami), a na pijar (choćby wprowadzenie terminu „szkoła branżowa”).
26. Zaprezentowany system kształcenia zawodowego będzie trudny do wprowadzenia tam, gdzie nie działają duże przedsiębiorstwa. Jak zatem ma wyglądać to kształcenie w regionach, w których miejsca pracy tworzą głównie mali przedsiębiorcy?
27. Z komunikatu MEN wynika, że po ukończeniu szkoły branżowej II stopnia i po zdaniu egzaminu z drugiej kwalifikacji absolwent uzyska wykształcenie średnie zawodowe i dyplom technika. Uczeń po skończeniu branżowej szkoły II stopnia z tytułem technika będzie mógł przystąpić do matury zawodowej oraz kontynuować kształcenie na wyższych studiach zawodowych w branży, w której uzyskał tytuł technika. Pytanie czy brak „zwykłej” matury, w przyszłości nie będzie utrudniał absolwentowi, który skorzysta z takiej ścieżki kształcenia przebranżowienia się w sytuacji, w której będzie wymagał tego rynek pracy. Obecnie postęp technologiczny i cywilizacyjny pokazuje, że zawody, które jeszcze kilkanaście lat temu były pożądane na rynku

pracy obecnie tracą rację bytu, więc perspektywę konieczności przekwalifikowania należy uznać za bardzo prawdopodobną.

28. MEN w zaproponowanej informacji wskazał na potrzebę wprowadzenia obowiązku badania predyspozycji zawodowych uczniów przed wyborem ścieżki kształcenia w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Jeżeli takim systemem mieliby być objęci wszyscy uczniowie oznacza to konieczność wydawania kilkuset tysięcy opinii rocznie przez poradnie. Pojawia się zatem pytanie czy faktycznie takie jest założenie Ministerstwa, a jeżeli tak czy oszacowane już zostały koszty wprowadzenia tego rozwiązania w życie. Obecnie poradnie psychologiczno-pedagogiczne realizują obecnie jako jedno z wielu zadań pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia. **Pytanie zatem, czy Ministerstwo posiada dane pozwalające zweryfikować skuteczność działań podejmowanych przez poradnie w kontekście planowanego rozszerzenia zakresu ich działania?**

29. W zaprezentowanych założeniach reformy częściowo odniesiono się do potrzeby uelastyczenia przepisów regulujących zasady wykonywania zawodu, awansu i wynagradzania nauczycieli. Samorządy od wielu lat zwracają uwagę na konieczność dogłębnej reformy rozwiązań przyjętych w Karcie Nauczyciela. Obecne rozwiązania nie tylko nie sprzyjają budowaniu dobrej kadry, ale prowadzą do sytuacji, gdzie w systemie edukacji na pierwszym miejscu stawia się potrzeby nauczyciela, a nie potrzeby uczniów. Samo wprowadzenie dodatkowego stopnia awansu zawodowego nie rozwiąże problemu braku motywacji nauczycieli do dalszego podnoszenia swoich kwalifikacji w przypadku części starszej kadry nauczycielskiej. Podobnie zniesienia wymagają niektóre uprawnienia znacząco zwiększające koszty ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego. Najlepszym przykładem może być urlop do podratowania zdrowia finansowany przez organy prowadzące – podczas gdy w czasie jego trwania świadczenia powinny być wypłacane przez system ubezpieczeń społecznych. **Pytanie zatem, czy przy okazji wprowadzenia reformy systemu oświaty będzie miejsce na szeroką dyskusję dotyczącą zastąpienia Karty Nauczyciela rozwiązaniami prawnymi przystającymi do współczesnych potrzeb oraz trendów w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi. Podkreślamy, że żadna reforma systemu oświaty nie odniesie sukcesu bez zmiany mentalności i podejścia do wykonywania zawodu przez nauczycieli.**

Reforma systemu edukacji spowoduje fundamentalne zmiany w rozłożeniu kosztów prowadzenia placówek oświatowych różnych typów przez różne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego.

Obecny system podziału części oświatowej subwencji ogólnej oparty na modelu A + B + C, gdzie decydujące znaczenie ma A – uczeń oraz rozbudowany system wag nie zapewni w obecnym ani nieznacznie zmodyfikowanym kształcie finansowania zadań oświatowych przez samorządy.

Szczególnie w okresie przejściowym zmniejszenie subwencji oświatowej w wyniku zmian liczebności uczniów, nauczycieli oraz kosztów utrzymania placówek pustoszejących może dojść do zadłużenia budżetów małych gmin wiejskich i miejsko – wiejskich.

30. Czy Ministerstwo Edukacji Narodowej rozważa istotę modyfikacji sposobu naliczania części oświatowej subwencji ogólnej? Kiedy to nastąpi? Czy przewiduje się wsparcie dla samorządów w okresie przejściowym, a także dla tych jednostek samorządu terytorialnego, które będą musiały

w wyniku reformy systemu edukacji podjąć prace budowlane - adaptacyjne lub inwestycyjne?